

Religija nas možda navodi da volimo Boga,
ali nas ništa kao ona ne navodi da preziremo
čovjeka i mrzimo čovečanstvo.

UPOZORENJE

Neka se čitalac dobro čuva pomisli da je ova priča istinita ili da nešto pozajmljuje iz bilo koje poznate stvarnosti. Ne, zaista, sve je izmišljeno, likovi, činjenice i sve ostalo, a dokaz tome je da se pripovest odvija u dalekoj budućnosti, u nekom dalekom svetu koji ni po čemu ne liči na naš.

Ovo delo je čista izmišljotina, Bigajev svet koji opisujem na stranama ove knjige ne postoji i nema nikakvog razloga da postoji u budućnosti, baš kao što ni svet Big Brothera koji je majstor Orvel zamislio, a potom o njemu i tako čudesno pripovedao u svojoj beloj knjizi, 1984, nije postojao u njegovo vreme, ne postoji u naše i stvarno nema nikakvog razloga da postoji u budućnosti. Mirno spavajte, dobri ljudi, sve je savršeno lažno, a ostalo je pod kontrolom.

PRVA KNJIGA

U kojoj Ati stiže u Kodsabad, svoj grad i prestonicu Abistana, nakon izbivanja od dve duge godine, jedne provedene u sanatorijumu u Sinu, na planini Ua, a druge u lutanju putevima, od karavana do karavana. Usput će upoznati Nasa, istražitelja moćne administrativne službe za arhive, svete knjige i svete spise koji se vraća sa zadatka na jednom novom arheološkom nalazištu iz vremena pre Šara, Velikog svetog rata, nalazištu čije je otkriće izazvalo neobično mešanje u Aparatu i, kako se veruje, u samom srcu Pravednog Bratstva.

Ati je izgubio san. Teskoba bi ga ophrvala sve ranije, čim bi se pogasila svetla, pa čak i pre toga, kada sumrak razastre svoj bleđi veo i kada bolesnici, umorni od dugog dana provedenog u lutanju od soba do hodnika i od hodnika do terasa, počnu da se vraćaju u krevete vukući noge, dobacujući jedni drugima slabašne želje za srećan prolazak kroz noć. Neki sutra možda neće biti tu. Jolah je velik i pravedan, daje i uzima po svojoj volji.

Potom je dolazila noć, u planini je padala zbunjujuće brzo. Hladnoća je isto tako naglo postajala oštra i pretvarala dah u paru. Napolju je vetar lunjao bez predaha, spreman na sve.

Poznati zvuci sanatorijuma malo bi ga umirili, iako su bili odraz ljudske patnje i njenih zaglušujućih nemira, ili pak sramotnog ispoljavanja onog mehaničkog u čoveku, ali ipak nisu uspevali da priguše sablasno krčanje creva planine: neki daleki odjek koji je više zamišljao nego što ga je čuo i koji dolazi iz nutrine zemlje, kužan i preteći. A takva je bila i ta planina Ua na granicama carstva, mračna i tišteća, koliko zbog svoje ogromnosti i izobličivosti toliko i zbog priča koje su kolale njenim dolinama i pristizale

do sanatorijuma zajedno sa hodočasnicima što su dva puta godišnje prolazili kroz oblast Sin, uz obavezno skretanje preko bolnice u potrazi za toplotom i popudbinom. Dolazili su izdaleka, iz svih krajeva zemlje, pešice, dronjavi i grozničavi, u često opasnim uslovima; bilo je čuda, gnusobe i zločina u njihovim zagonetnim pripovestima, utoliko neugodnijim što su ih pričali tiho, zastajući s prvim zvukom kako bi virnuli preko ramena. Kao i svi drugi, hodočasnici i bolesnici uvek su bili na oprezu, iz straha da će ih iznenaditi nadzornici, a možda i strašni Vei¹, i potkazati ih kao *maku-fe*, propagandiste Velikog Neverništva, jedne više nego prokazane sekte. Ati je voleo dodir sa tim putnicima na duge staze, tražio ga je, zato što su oni tokom svojih hodočašća prikupili mnogo priča i otkrića. Zemlja je bila tako velika i tako potpuno nepoznata da čovek poželi da se izgubi u njenim tajnama.

Hodočasnici su bili jedine osobe kojima je bilo dozvoljeno da se kreću po njoj, ne slobodno, već u tačno određenim periodima godine, utvrđenim putevima s kojih nisu smeli da skreću. Ti su putevi bili posuti odmorištima posadenim usred ničega, po goletnim visoravnima, beskrajnim stepama, bezdanima kanjona, mestima bez duše; tu su ih prebrojavali, delili u grupe kao vojske u ratu koje logoruju oko hiljadu logorskih vatri u iščekivanju naređenja za okupljanje i polazak. Pauze su ponekad trajale tako dugo da su pokajnici puštali korenje u ogromnim kampovima i ponašali se kao zaboravljene izbeglice, ne znajući više čime

---

¹ Ova mitska bića u originalu se zovu jednostavno V, ali sam odlučila da ih, po izgovoru, nazovem Ve, zbog lakšeg prilagođavanja našem pravopisu i promeni po padežima. – *Prim. prev.*

su se ono beše hranili njihovi snovi prethodne noći. Iz privremenosti koja traje može se izvući jedna pouka: više nije važan cilj već zaustavljanje, pa makar i kratkotrajno, ono nudi odmor i sigurnost i na taj način iskazuje praktičnu inteligenciju Aparata i naklonost Poslanika njegovom narodu. Bezvoljni vojnici i komesari vere, izmučeni i živahni kao merkati, smenjivali su se u neuralgičnim tačkama duž puteva kako bi posmatrali prolazak hodočasnika i nadzirali ih. Ne zna se da li se nekad dogodilo bekstvo ili lov na čoveka, ljudi su išli svojim putem onako kako im je rečeno, vukući noge tek kada bi ih umor savladao i počeo da ih proređuje. Sve je bilo lepo uređeno i fino pročišćeno, ništa se nije moglo dogoditi bez izričite volje Aparata.

Nepoznat je razlog tih ograničenja. Ona su davnašnja. Istina je da to pitanje nikada nije ni okrznulo bilo čiji duh, sklad je vladao već toliko dugo da ljudi nisu imali nikakvog razloga za zabrinutost. Čak ni bolest ni smrt, koje su se događale i češće od proseka, nisu delovale na moral ljudi. Jolah je velik, a Abi je njegov verni Poslanik.

Hodočašće je bilo jedini prihvaćeni motiv za kretanje po zemlji, ako se izuzmu administrativne i trgovinske potrebe radi kojih su oni što su za njih zaduženi imali propusnice i morali su da ih overavaju u svakoj etapi obavljanja zadatka. Te kontrole, koje su se beskonačno ponavljale i upošljavale jata šalterskih radnika i overilaca, više i nisu bile potrebne, bile su zaostatak iz neke zaboravljene epohe. Zemlja je živela u ratovima koji su se neprekidno ponavljali, spontani i tajanstveni, to je bilo sigurno, neprijatelj je bio

svuda, mogao je da iskrсне na istoku ili na zapadu, isto kao i na severu i na jugu, ljudi su bili oprezni, nisu znali kako on izgleda ni šta hoće. Zvali su ga Neprijatelj, sa akcentom čija je intonacija odavala veliko slovo, to je bilo dovoljno. Čini im se da se sećaju kako je jednog dana bilo objavljeno da nije dobro imenovati ga drugačije, i to im je izgledalo legitimno i veoma očigledno, uistinu nema nikakvog razloga da se nadeva ime nečemu što niko nikada nije video. Neprijatelj je poprimio basnoslovne i zastrašujuće razmere. A onda je jednog dana, iako nije dat nikakav signal, reč Neprijatelj nestala iz rečnika. Imati neprijatelje znači priznati slabost, pobeda je potpuna ili nije pobeda. Govorilo se o Velikom Neverništvu, govorilo se o *makufima*, što je nova reč koja označava nevidljive i sveprisutne otpadnike. Unutrašnji neprijatelj zamenio je spoljašnjeg, ili obrnuto. Potom je došlo vreme vampira i inkubusa. Tokom velikih ceremonija prizivano je ono ime opterećeno svim mogućim strahovima – Šitan. Govorilo se i Šitan i njegov zbor. Neki su u tome videli drugi način da se kaže Otpadnik i njegova svita, što je izraz koji su ljudi prilično dobro razumeli. To nije sve, onaj ko izgovori ime Nečastivog mora da pljune na zemlju i tri puta izdeklamuje svetu formulu: „Neka ga Jolah blagoslovi i prokune!“ Kasnije, nakon što su savladali ostale prepreke, konačno su Đavolu, Nečastivom, Šitanu, Otpadniku nadenuli pravo ime: Balis, a njegove pristalice, otpadnici, postali su balisovci. Stvari su najednom izgledale jasnije, ali su ljudi ipak dugo nastavili da se pitaju zašto su tokom čitavih prohujalih večnosti koristili tolika pogrešna imena.

Rat je bio dug i više nego užasan. Tu i tamo, istini za volju svuda (ali nema sumnje da je tu bilo još nekih nedaća

osim rata, potresâ i ostalih tajfuna), vide se njegovi pobožno sačuvani tragovi, uređeni kao instalacije što su ih preterano ponoseni umetnici svečano poklonili javnosti: blokovi raspoređenih zgrada, izrešetani zidovi, čitavi kvartovi zatrpani šutom, olupine bez utrobe, džinovski krateri preobraženi u pušće deponije ili smrdljive baruštine, neverovatne gomile iskrivljene, iskidane, istopljene gvožđurije u kojoj se mogu pročitati znakovi i, na nekim mestima, prostrane zabranjene zone – nekoliko stotina kvadratnih *kilosika* ili *šabira* – opasane nezgrapnim ogradama sa mestimično pokidanim mestima za prolazak, goli komadi zemlje zbrisani ledenim ili vrelim vetrovima, oni na kojima su se izgleda odigrali događaji što nadilaze razum – delovi sunca pali na planetu, crna magija koja je potpalila paklene vatre – šta bi drugo moglo da bude, jer se sve – zemlja, stene, dela ljudskih ruku – potpuno stopilo kao staklo, i iz te se magme u duginim bojama čuje uporno cvrčanje od kojeg se koža ježi, u ušima zuji, srce lupa ludačkim ritmom. Taj fenomen privlači radoznalce, tiskaju se oko tih džinovskih ogledala i zabavljaju se pri pogledu na dlake koje im se ježe jedna za drugom, koža crveni i vidno otiče, a nos krvari u krupnim kapima. To što stanovništvo tih oblasti, i ljudsko i životinjsko, oboleva od do tada nepoznatih bolesti, što njihovo potomstvo dolazi na svet sa svim mogućim deformitetima i što za sve to nema nikakvog objašnjenja nije zastrašilo nikoga, ljudi su nastavili da zahvaljuju Jolahu za njegova dobročinstva i da veličaju Abija zbog njegovog srdačnog posredovanja.

Pobodeni na strateškim mestima, obaveštajni panoi su objašnjavali da su se posle rata, zvanog *Šar*, Veliki sveti rat, razaranja nastavila unedogled, a mrtvi, novi mučeni-